

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Gemeentelijke Basisschool - De Droomwolk te Beveren

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	11528
	Instelling	Gemeentelijke Basisschool - De Droomwolk
directeurs		Ilse VAN DE VELDE - Annelies DANIËLS
adres		Molenstraat 58 - 9130 KIELDRECHT
telefoon		03-773.47.84
fax		03-254.27.55
e-mail		GBS.KiELDRECHT@beveren.be
website/URL		www.droomwolk.be
	Bestuur van de instelling	961111 - Gemeentebestuur van Beveren
adres		Stationsstraat 2 - 9120 BEVEREN
	Scholengemeenschap	121137 - Gemeentelijke Basisscholen
		Beveren te VRASENE
adres		Nieuwe Baan 8 - 9120 VRASENE
	CLB	115022 - Vrij CLB Waas en Dender
adres		Ankerstraat 63 - 9100 SINT-NIKLAAS
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	4, 5, 6, 7, 8 juni 2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	08/06/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	25/06/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Patrick Durieux
	Teamleden	Liesbet Criel Martin Descheemaeker
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	8
3.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	10
3.3 Lager onderwijs: Nederlands	12
3.4 Lager onderwijs: wiskunde	14
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1 Professionalisering	15
4.2 Begeleiding	16
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	18
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	19
6.1 Wat doet de school goed?	19
6.2 Wat kan de school verbeteren?	20
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De inspectie gaat na of de school voldoende onderwijskwaliteit realiseert, door middel van een gedifferentieerde doorlichting. Zo stonden in deze school de leergebieden Nederlands en wiskunde in de **focus**, zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs. Deskundigheidsbevordering, leerbegeleiding en algemeen beleid waren ook voorwerp van onderzoek.

In haar oordeel houdt de inspectie rekening met **specifieke kenmerken** van de school, van het personeel, van de leerlingen en van de omgeving. Deze basisschool bestaat momenteel uit twee vestigingsplaatsen: de 'Droomwolk' (in de Molenstraat 58) in Kieldrecht en de 'Lindenlaanschool' (in de Lindenlaan 141) in Beveren. De Lindenlaanschool maakt geregeld deel uit van een andere gemeentelijke school van Beveren. Beide vestigingsplaatsen bieden kleuter- en lager onderwijs aan en liggen ruim 15 km van elkaar. Ze hebben elk hun eigen cultuur en hebben weinig of geen binding met elkaar. Ze functioneren als twee afzonderlijke scholen. De beide entiteiten beschikken over een eigentijdse en goed onderhouden infrastructuur. Door de sterke leerlingenaangroei in de Lindenlaanschool zijn de gebouwen ontoereikend en vangen vijf containers het lokalentekort op. De Droomwolk heeft een enge speelplaats voor het aantal kleuters. Beide vestigingsplaatsen hebben een recent brandpreventieattest, waaruit blijkt dat het schoolbestuur dringend maatregelen dient te nemen ten aanzien van de brandveiligheid. In de nabijheid van de beide vestigingsplaatsen zijn scholen van een ander onderwijsnet gevestigd. In beide vestigingsplaatsen had de laatste jaren een sterke verjonging van het **schoolteam** plaats. Een betekenisvol aantal leraren heeft een beperkte ervaring in de actuele onderwijsopdracht. De **leerlingenpopulatie** bestaat hoofdzakelijk uit kinderen uit de eigen gemeente. Alle sociaal-culturele milieus zijn er vertegenwoordigd. In de Droomwolk zijn er behoorlijk wat leerlingen met specifieke noden en is er een opvallend aantal Nederlandse kinderen. Het aantal leerlingen in beide vestigingsplaatsen stijgt. In de Lindenlaanschool is het aantal de laatste drie jaar zelfs verdubbeld.

Als in dit verslag gewag wordt gemaakt van 'de school', dan houdt dit in dat de vaststellingen betrekking hebben op de beide vestigingsplaatsen. Indien relevant worden gegevens per vestigingsplaats vermeld.

De school wil haar **maatschappelijke opdracht** verwezenlijken. Doorgaans stromen de meeste zesjarigen door naar het eerste leerjaar. De laatste drie jaar behaalt 94 % van de zesdeklassers van de Droomwolk het getuigschrift basisonderwijs. In de Lindenlaanschool is dat 100 %. De resultaten in het voortgezet onderwijs zijn voor de beide vestigingsplaatsen meer dan bevredigend. De laatste jaren werd de tevredenheid van ouders, van leerlingen en van leraren onderzocht. De school neemt maatregelen om knelpunten uit deze onderzoeken weg te werken.

De **kleuterafdeling** doet voldoende inspanningen om de **leerplandoelen** van **Nederlands** na te streven. Leraren nemen initiatieven om aan expliciete taalverwerving te doen, waarbij een streefwoordenschat per thema centraal staat. De doelgerichte aanpak, het evenwichtige taalaanbod, het opvolgen van de talige ontwikkeling en het beschikbare ontwikkelingsmateriaal getuigen van een kwaliteitsvolle benadering van dit leergebied. Leraren zorgen voor een veilig en positief klasklimaat met meestal motiverende opdrachten. Sommige activiteiten zijn echter niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Het taalaanbod binnen en over de groepen heen is in de Droomwolk voldoende gegradeerd. In de Lindenlaanschool is deze gradatie minder verzekerd.

Ten aanzien van **wiskundige initiatie** creëert de kleuterafdeling voldoende kansen om de **leerplandoelen** te beogen. Kinderen krijgen voldoende mogelijkheden om ervaringen op te doen in verband met aspecten van wiskundige initiatie. De doelgerichte aanpak en het

beschikbare ontwikkelingsmateriaal dragen daartoe bij. De geïntegreerde benadering beoogt de diverse domeinen van wiskunde. De gradatie in wiskundige begrippen binnen en over de groepen heen is nog niet gegarandeerd en het wiskundige onderwijsleeraanbod is niet steeds op maat van de kinderen.

De **lagere afdeling** doet inspanningen om de **leerplandoelen** van **Nederlands** met de meeste leerlingen te bereiken. Het doelgerichte en gegradeerde onderwijsleeraanbod, diverse toetsresultaten en de leerbegeleiding zijn daarvan de dragers. De leraren besteden bijzondere aandacht aan de leesopvoeding. Ze brengen echter de principes van taalvaardigheidsonderwijs nog maar gedeeltelijk in de praktijk. Ze hechten verhoudingsgewijs nog te veel belang aan het technische aspect van de taal, met name spelling en taalbeschouwing, ten koste van luisteren, spreken, begrijpend lezen en schrijven. Het taalonderwijs is nog te weinig gericht op strategieën. De school heeft ook aandacht voor handschriftontwikkeling, maar focust te weinig op het proces van de handschriftbegeleiding, zoals onder meer op de zit- en schrijfhouding.

Inzake **wiskunde** bereiken de meeste leerlingen de **leerplandoelen**. De doelgerichte aanpak, de aandacht voor de verschillende domeinen, de beschikbare onderwijsleermiddelen en de gedifferentieerde leerlingbegeleiding illustreren de kwaliteitsvolle benadering. Er is enig voorbehoud voor een werkelijkheidsgerichte aanpak en voor strategieën en probleemoplossende vaardigheden. Voor beide leergebieden zijn er nog weinig schoolafspraken op het vlak van groeiende referentiekaders.

Ten aanzien van de **deskundigheidsbevordering**, bieden de teamgerichte bijscholingsinitiatieven kansen tot collegiale consultatie. Het effect van bepaalde bijscholingsinitiatieven is op de klasvloer zichtbaar. De school heeft de cultuur om in gezamenlijk overleg onderwijskundige prioriteiten te bepalen en daarop teamgerichte en individuele nascholing te enten. Ze heeft echter nog niet de gewoonte om de vernieuwingsvelden doelgericht uit te werken. Bovendien is het aantal prioriteiten vaak te uitgebreid en heel verscheiden. Daarenboven is de multiplicatie van individuele nascholingsinhouden eerder gering. Dat resulteert in een diversiteit van onderwijskundige aanpak voor sommige inhouden. Er is nood aan meer formeel overleg om een gelijkgerichte benadering te verhogen.

Wat de **leerbegeleiding** betreft, bouwde de school een stevige zorgwerking uit. Ze streeft een zorgbrede aanpak na zowel op cognitief, motorisch als sociaal-emotioneel vlak. Daartoe wordt er frequent en kwaliteitsvol gedifferentieerd. Wat de kleuterafdeling betreft, doet vooral de Lindenlaanschool inspanningen om kleuters met ontwikkelingsachterstand systematisch bij te werken. In de lagere afdelingen getuigt de extra ondersteuning van doelgerichtheid en van een sequentiële opbouw die ingaat op dieperliggende oorzaken van de problematiek.

De **leiding** van elke vestigingsplaats voert een beleid dat gericht is op het welbevinden van alle participanten. Ze doet aan **visieontwikkeling**, biedt ruimte tot inspraak en tot een gezamenlijke **besluitvorming**. Bovendien heeft ze veel aandacht voor **kwaliteitszorg**. Vooral in de Lindenlaanschool ondersteunt het beleid de onderwijskundige werking.

Om het **GOK-beleid** (gelijke onderwijskansen) uit te bouwen, volgden de vestigingsplaatsen de decretaal vastgelegde procedure. De uitwerking ervan vertoont echter hiaten. De effecten op school-, leraar- en leerlingniveau zijn bevredigend.

Wat het **talenbeleid** betreft, hebben de vestigingsplaatsen een beleidsplan samengesteld met een specifieke visie, die vertaald is in operationele doelen en geconcretiseerd in een actieplan. Het beleidsplan van de Lindenlaanschool is een voorbeeld van goede praktijk. De school doet ook aan taalinitiatie Frans.

De doorlichting leert dat deze basisschool zorgt voor een warm schoolklimaat en dat ze bijzondere aandacht heeft voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. De kleuterafdeling geeft voldoende kansen om de taal- en wiskundige ontwikkeling te bevorderen. De lagere afdeling doet voldoende inspanningen om de leerplandoelen van Nederlands en wiskunde te bereiken. Op basis van een voldoende onderwijskwaliteit, van de inzet en vernieuwingsbereidheid van de leraren en van de beleidsdynamiek geeft de inspectie een **gunstig advies**.

De inspectie gelooft in de verdere ontwikkeling van de school en in de inzet van alle participanten om de missie van de school te realiseren: harmonisch ontwikkelde jonge mensen vormen met een positief zelfbeeld, die gemotiveerd zijn om initiatief te nemen bij het vervullen van hun maatschappelijke opdracht. Ze geeft aan de Droomwolk alle kansen om een droom van een school te worden, waar kinderen hun talenten mogen ontdekken en ontwikkelen. Ze biedt aan de Lindenlaanschool de mogelijkheid om verder te groeien in verbondenheid, conform haar slogan: 'ik en jij zijn wij'!

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs	
Nederlands	
wiskundige initiatie	
Lager onderwijs	
Nederlands	
wiskunde	

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel	
Professionalisering	
Deskundigheidsbevordering	
Onderwijs	
Begeleiding	
Leerbegeleiding	

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- De kleuterafdeling doet voldoende inspanningen om de leerplandoelen van Nederlands na te streven. Leraren nemen recentelijk initiatieven om aan expliciete taalverwerving te doen. De doelgerichte aanpak, het evenwichtige taalaanbod, het opvolgen van de talige ontwikkeling en het beschikbare ontwikkelingsmateriaal getuigen van een kwaliteitsvolle benadering van dit leergebied.
- Om het **onderwijsleeraanbod** vorm te geven, wordt het pedagogisch-didactische handelen van leraren in zekere mate gestuurd vanuit het leerplan en in de Lindenlaanschool recentelijk ook vanuit een specifieke informatiebron. De *visie* van het gevolgde leerplan is doorgaans richtinggevend. De kleuterafdeling doet recentelijk aan expliciete taalverwerving, waarbij een streefwoordenschat per thema centraal staat.
- Leraren werken *planmatig*. Ze beschikken over een langetermijnplanning met een inventaris van thema's, die over het algemeen goed aansluiten bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen. Er is ook ruimte voor alternatieve onderwerpen zoals 'dozen' en 'gekke hoeden'. Thema's zoals 'de ruimte' en 'de tijd' zijn eerder zakelijke onderwerpen, die meestal niet sporen met de spontane interesse en het bevattingsvermogen van kinderen. De meeste leraren formuleren de thema's niet kindbetrokken.
- De *themaplanning* bestaat doorgaans uit een selectie van dominante leerplandoelen en een streefwoordenschat. Afhankelijk van de leraar en van de vestigingsplaats, bestaat deze woordenschat uit een beperkt aantal woorden met enige variatie aan woordsoorten. Voor de uitwerking van de thema's doen leraren een beroep op eigen ervaring en op divers documentatiemateriaal. Sommigen vullen samen met de kinderen een webschema in. Hierdoor hebben deze kinderen inbreng bij de uitwerking van de thema's. Bij anderen is dat nog niet het geval. Sommige leraren van de Droomwolk inventariseren recentelijk het aanbod van de leergebieden en de domeinen per thema om het evenwicht ervan te bewaken.
- De leraren werken *doelgericht*. In hun kortetermijnplanning formuleren ze leerplandoelen voor de dominante activiteiten. Leraren van de Droomwolk vertalen die geselecteerde leerplandoelen meestal in operationele activiteitsdoelen. Dat is zelden het geval in de Lindenlaanschool. De concrete activiteitsdoelen sporen echter niet altijd met het beoogde leerplandoel. Bij de dagelijkse routineactiviteiten en bij het spel of werk in de hoeken verwijzen leraren naar fiches met een inventaris van leerplandoelen. Die zijn echter nog niet groepsspecifiek geselecteerd. Leraren van de Droomwolk hebben nog niet de gewoonte om specifieke verwachtingen aan te geven voor deze 'bezigheden'. In de Lindenlaanschool wordt per thema een geselecteerd doel beoogd. Sommige leraren plannen ook gedifferentieerde doelstellingen volgens het ontwikkelingsniveau van kinderen.
- Het *taalaanbod* streeft in voldoende mate de verschillende domeinen van Nederlands na. Het stimuleert zowel het receptieve als het productieve taalgebruik. Conform het pedagogische project zorgen leraren voor een positief en veilig klasklimaat. Ze geven over het algemeen motiverende opdrachten. Doorgaans doet het ontvangstgesprek dienst als brug tussen de thuis- en de schoolsituatie en bij jongere kinderen is er soms een 'vrij onthaal'. Gesprekken, vertellen, dramatiseren, prentlezen, poppen(kast)spel en spelen met versjes komen regelmatig voor.
- Met het oog op een *evenwichtig taalaanbod* binnen de groep en over de groepen heen, bewaken leraren expliciet de leerplandoelen door middel van het digitale planningssysteem. In de Droomwolk is de streefwoordenschat voldoende gegradueerd over de leeftijdsgroepen heen. In de Lindenlaanschool is dat minder het geval. Leraren benutten mogelijkheden om de dominante woordenschat vast te zetten, hoewel dit in de meeste groepen meer intentioneel kan gebeuren.

- De ontluikende geletterdheid wordt vooral gestimuleerd tijdens het vertellen en voorlezen. De *boekenoriëntatie en het verhaalbegrip* worden soms bewust opgebouwd. Door middel van gevarieerde en eigentijdse taalactiviteiten zoals kamishibai en Tik-tak wordt de taalvaardigheid van de kinderen bevorderd.
- Kleuters krijgen kansen om de *functie van de geschreven taal* en de relatie tussen gesproken en geschreven taal te ontdekken door onder meer de gevisualiseerde klasafspraken. Die bieden kansen om talige boodschappen te interpreteren en er gepast op te reageren.
- Activiteiten om het *functioneel lezen en schrijven* te initiëren worden vaak georganiseerd. We denken daarbij aan het 'lezen' van opdrachtkaarten en van stappenplannen, en aan het 'schrijven' van de 'informatie in het reisbureau'. De benadering van handschriftontwikkeling in de Lindenlaanschool getuigt niet van een gegradeerde opbouw. Bovendien wordt het voorbereidend schrijven cursorisch aangepakt en zijn oefenvormen vaak boven het ontwikkelingsniveau van het individuele kind.
- De diverse taalactiviteiten beogen ook het *fonologische bewustzijn*. Dit is soms ingebouwd in betekenisvolle activiteiten en gebeurt dan op een speelse manier met taalspelletjes, waarbij kinderen moeten nadenken over de vorm van de taal. Sommige leraren zetten vaak ook activiteiten op die veeleer aanleunen bij het schoolse formele leren en die niet steeds zijn aangepast aan het ontwikkelingsniveau van het individuele kind.
- De *geobserveerde taalactiviteiten* hielden verband met het lopende thema. In de Droomwolk ontbrak het aan een themagerichte belevende waarneming 'aan zee'. De klassikale momenten duurden vaak (te) lang. Leraren hielden daarbij te weinig rekening met de spanningsboog van jonge kinderen. Tijdens de begeleide taalactiviteiten was er vaak onvoldoende aandacht voor de drie-eenheid 'doen-denken-praten'. Bovendien stak weinig differentiatie in het talige aanbod.
- Leraren doen een inspanning om met de kinderen *Standaardnederlands* te gebruiken. Enkelen geven kinderen uitdrukkelijk feedback en ondersteunen taalzwakkere kinderen door taaluitingen te verbeteren en te hertalen. Ze stimuleren kleuters om hun ideeën duidelijker te verwoorden en bieden voldoende ruimte tot taalproductie. Bij meerderen valt echter de gesloten vraagstelling en het overdadige gebruik van verkleinwoorden op. Verder bevordert de pedagogische echo, waarbij de leraar het antwoord van het kind herhaalt, geenszins de luisterhouding. Bovendien belemmert de 'zelfaanspreking' het gebruik van het persoonlijk voornaamwoord.
- Wat het **materiële beheer** betreft, beschikt de kleuterafdeling meestal over ruime *lokalen* met veel mogelijkheden voor een brede ontwikkeling. In de Droomwolk is de *lokalenindeling* niet opportuun om groepsdoorbrekende activiteiten op te zetten. Er is voldoende eigentijds *ontwikkelingsmateriaal* om de taalontwikkeling te stimuleren. De dominante woordenschat maakt meestal deel uit van het klasbeeld. Het boekenaanbod houdt doorgaans verband met het lopende klasthema. De boekenhoek is vaak weinig functioneel ingericht. Er is over het algemeen een luisterhoek, die al dan niet in de computerhoek is geïntegreerd. In de Droomwolk is het boekenaanbod gevarieerd en uitnodigend opgesteld. Sommige prentenboeken zijn er niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van jonge kinderen. In de Lindenlaanschool is het boekenaanbod niet overal actueel en vrij eenzijdig gericht op kijkboeken. In de meeste boekenhoeken dringt zich een selectie op.
- Leraren **evalueren** en volgen meerdere aspecten van *de taalontwikkeling* van de kinderen op. Ze observeren opvallende talige competenties en per maand screenen ze nagestreefde leerplandoelen. Daarbij vertrekken ze van talige aspecten van het observatie-instrument, die breed interpreteerbaar zijn, zodat een gelijkgerichte observatie wordt bemoeilijkt. Bij kleuters met specifieke zorgen wordt soms een genormeerde toets afgenomen.
- Wat de **leerbegeleiding** betreft, hebben leraren bij de aanvang van het schooljaar een *vrij genuanceerd beeld* over taalvaardigheidsaspecten van de kinderen vanuit het

overgangsgesprek, het kindvolgsysteem en het digitale zorgplatform. Op basis van observaties en van intern overleg bepaalt de school welke kinderen *extra ondersteuning* krijgen. De titularis of de zorgleraar staan in voor deze remediërende momenten. De zorgverbredende interventies zijn meestal doelgericht en geïntegreerd in het lopende klasthema. In de Lindenlaanschool geven de zorgverbredende activiteiten blijk van een sequentiële opbouw, maar zijn sterk competentiegericht vanuit het kindvolgsysteem. Bovendien missen deze interventies in de Droomwolk een zekere systematiek, waardoor de effectiviteit van de zorgverbredende maatregelen in het gedrang komt.

- De kleuterafdeling doet aan *‘taalsensibilisering Frans’*. Hoewel leraren proberen om de kinderen op een speelse wijze in contact te brengen met een vreemde taal, is toch het onderwijsleerpakket meestal richtinggevend. De vraag blijft in hoeverre de leraren de thuistaal van de kinderen aanwenden om op een positieve wijze om te gaan met een diversiteit van talen en culturen.
- De laatste jaren organiseerde de school weinig teamgerichte initiatieven om de **professionalisering** van leraren ten aanzien van dit leergebied te verhogen. Vooral in de Lindenlaanschool volgden enkele leraren een individuele nascholing over aspecten van ontluikende geletterdheid en beschikt de kleuterafdeling over veel praktijkgerichte informatiebronnen. Vooral in deze vestigingsplaats oefent het **beleid** een positieve invloed uit om de draagkracht van de leraren te verbreden.

3.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

Motivering

- De kleuterafdeling creëert voldoende kansen om de wiskundige ontwikkeling te stimuleren en het leren van wiskundige vaardigheden te ondersteunen. De geïntegreerde benadering beoogt de diverse domeinen van wiskunde en leraren streven in voldoende mate de leerplandoelen van getallen, meten en meetkunde na. De doelgerichte aanpak en het aanbod van ontwikkelingsmateriaal dragen daartoe bij.
- Om het **onderwijsleeraanbod** na te streven, werken leraren voor wiskundige initiatie vooral vanuit eigen perceptie. Hun pedagogisch-didactische handelen wordt ook gestuurd vanuit de *visie* van het gevolgde leerplan, dat opteert voor een ontwikkelingsgerichte benadering. Conform het pedagogische project krijgen kinderen in de meeste groepen kansen om ontdekkend, spelend en experimenterend aspecten van ontluikende gecijferdheid te ervaren.
- Leraren werken *doelgericht*. De doelenbepaling voor wiskundige initiatie verloopt op dezelfde wijze als voor Nederlands. Recentelijk gebruiken de leraren een gegradeerde begrippenlijst. Deze begrippen zijn nog niet in de streefwoordschat opgenomen. In de Droomwolk selecteren leraren expliciet na te streven wiskundige begrippen. In de Lindenlaanschool gebeurt dit eerder impliciet, waardoor de gradatie binnen de groep en over de groepen heen niet is verzekerd.
- Tijdens de gezamenlijke en keuzeactiviteiten komen de *verschillende domeinen* van wiskundige initiatie aan bod. Kinderen krijgen voldoende kansen om wiskundige ervaringen op te doen ten aanzien van getallen, meten en meetkunde. De meeste leraren creëren voldoende speelleersituaties, waarbij kinderen mogen en kunnen exploreren en experimenteren.
- De *wiskundige momenten* zijn doorgaans geïntegreerd in het lopende thema. Meerdere leraren zorgen voor een krachtige leeromgeving om rijke wiskundige ervaringen op te doen. Hun activiteiten getuigen van een ontwikkelingsgerichte visie, waarvoor het pedagogische project en het leerplan pleiten, en zijn voorbeelden van goede praktijk. Anderen zetten vrij schoolse activiteiten op, die blijk geven van een productgerichte aanpak. Verder kan de kinderlijke reflectie op het handelen nog geïntensifieerd worden en zijn speelwerkhoecken meestal weinig verrijkt vanuit wiskundig oogpunt.

- Er zijn voldoende mogelijkheden om *grootheden* te ervaren en dingen kwalitatief en kwantitatief te vergelijken. Meerdere specifieke rekenvoorwaarden zoals vergelijken, sorteren, seriëren en tellen krijgen daarbij kansen. Leraren hebben echter nog onvoldoende aandacht voor de verschillende vormen van tellen en voor de gradatie ervan over de groepen heen. Bovendien is het wiskundige aanbod niet steeds afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Dat is vooral het geval waar te vroeg met vaste getalbeelden en met cijfersymbolen wordt gewerkt.
- Het aspect '*tijd*' binnen het domein 'meten' komt frequent aan bod bij het gebruik van kalenders. Hoewel gevisualiseerde tijdsstructuren de groei van het dagelijkse tijdsbesef ondersteunen, is de voorstelling van de dag- en de weekkalender te weinig gegradeerd over de groepen heen. Ook op dat vlak is het aanbod soms boven het ontwikkelingsniveau van de kinderen. 'De week' komt niet tegemoet aan de mogelijkheden van jongere kinderen en de voorstelling van de dagfries is boven hun niveau. Leraren maken (te) weinig gebruik van instrumenten die de objectieve tijdsbeleving aangeven om de bewustwording van de objectieve tijdsduur te bevorderen. Het maat- en conservatiebegrip krijgen ontwikkelingsmogelijkheden bij het spel met water en zand.
- De *ruimtelijke beleving* komt voldoende aan bod. Het lichaamsschema krijgt kansen in thema's die verband houden met het lichaam. Een spiegel-ten-voeten-uit, om het eigen lichaam te verkennen, is in alle groepen voorhanden in de Droomwolk. Dat is niet het geval in de Lindenlaanschool. Ruimtelijke oriëntatie en structuratie krijgen wel aandacht onder meer tijdens bewegings-, bouw-, timmer- en muzikale activiteiten en bij het puzzelen. In de Droomwolk krijgen kinderen kansen om in het verticale vlak te werken. In de Lindenlaanschool gebeurt dat te weinig, onder meer door het ontbreken van schildersezels. Het lichamelijke ervaren als basis voor wiskundige begrippen wordt bij de jongere kleuters afgeremd door het ontbreken van een vaste bewegingshoek.
- Wat het **materiële beheer** betreft, zijn sommige lokalen geen echte 'hoekenklassen'. Andere hebben een variatie aan speelwerkhoeven, waarin kinderen zich kunnen terugtrekken om geconcentreerd bezig te zijn. In meerdere groepen is de 'verdieping' niet ingericht met 'stille hoeken'. Dat kan voor geluidsoverlast zorgen tijdens het vrij spel. Er is voldoende eigentijds *ontwikkelingsmateriaal*, dat de wiskundige ontwikkeling bevordert. Zo is er behoorlijk wat aangepast rollend en bouw materiaal en zijn er voldoende puzzels, die gegradeerd zijn binnen de klasgroep. De meeste leraren gebruiken daarbij een functioneel volgsysteem, dat de evolutie in puzzelvaardigheid aangeeft. In meerdere groepen zijn structuren aangebracht om zelfstandig te sorteren. In andere is dat minder het geval.
- Leraren **evalueren** en volgen de *wiskundige ontwikkeling* op. Vooral op basis van dagelijkse observaties leggen ze aspecten van meetkunde, meten en getallen vast. Bij zorgkleuters neemt de school een genormeerde wiskundetoets af. Uit de voorgelegde resultaten in het begin van het eerste leerjaar blijkt dat de meeste kinderen in de Droomwolk vrij zwak scoren. In de Lindenlaanschool variëren de cijfers van voldoende tot goed.
- Wat de **leerbegeleiding** betreft, hebben leraren doorgaans een *vrij genuanceerd beeld* van de wiskundige verworvenheden van de kinderen vanuit het overgangsgesprek, het kindvolgsysteem en het digitale zorgplatform. Vooral op grond van observatie krijgen sommige kinderen *additionele hulp* door de titularis of door de zorgleraar. Deze remediërende acties zijn over het algemeen doelgericht en geïntegreerd in het lopende klasthema. In de Lindenlaanschool zijn ze voldoende gegradeerd. In de Droomwolk missen deze interventies een systematische aanpak.
- Voor wiskundige initiatie zijn er de laatste jaren weinig teamgerichte **professionaliserings**initiatieven genomen. Enkele leraren volgden een individuele *nascholing* met wiskundige inslag. Het informele overleg tussen leraren biedt kansen tot gezamenlijke reflectie, maar draagt nog weinig bij om de eigen praktijk op vlak van wiskundige initiatie bij te sturen. Er is nood aan meer formeel overleg om een gelijkgerichte benadering te verhogen.

3.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- De lagere afdeling bereikt met de meeste leerlingen de leerplandoelen van Nederlands. Het doelgerichte en gegradeerde onderwijsleeraanbod, diverse toetsresultaten en de leerbegeleiding zijn daarvan de dragers.
- Om het **onderwijsleeraanbod** vulling te geven, werkt de school slechts in enige mate volgens de *krachtlijnen* van het leerplan. Uit klasobservaties blijkt dat leraren de principes van taalvaardigheidsonderwijs nog maar gedeeltelijk in de praktijk brengen. Ze zorgen wel voor een positief en veilig klasklimaat, maar betekenisvolle taken en gerichte ondersteuning door interactie komen nog niet bij iedereen voor. Zo zijn de moeilijkheden van de taal nog uitgangspunt en worden inhouden aangebracht los van een functionele communicatie.
- De leraren programmeren doorgaans een voldoende *aantal lestijden* Nederlands per week, conform het advies van de onderwijskoepel. Uit de kortetermijnplanning blijkt, dat leraren een te sterke aandacht hebben voor het technische aspect van de taal, waardoor het productieve taalgebruik in het gedrang komt.
- Leraren werken *doelgericht*. In hun kortetermijnplanning formuleren de meesten eigen lesdoelen of nemen die uit het pakket over. De doelen zijn overwegend gemeenschappelijke verwachtingen die weinig rekening houden met de specifieke beginsituatie van de leerlingen. Sommige leraren refereren ook aan de leerplandoelen.
- Om de leerplandoelen te bereiken, gebruikt de school *onderwijsleerpakketten* uit de handel. Deze bronnen streven een evenwichtig aanbod van de leerdomeinen na. De meeste leraren vertrouwen erop dat ze door het consequente gebruik van deze bronnen de leerplandoelen voldoende beogen. Ze gaan ervan uit dat deze pakketten voldoende gradatie binnen en over de leerjaren heen waarborgen. Sommige leraren raadplegen soms het leerplan en enkelen gaan er intentioneel mee aan de slag. De school gebruikt aanvullend een specifiek onderwijsleerpakket voor spelling en schrift, wat een evenwichtig aanbod bemoeilijkt.
- De school besteedt bijzondere aandacht aan de *leesopvoeding*. Ze organiseert lezen in vorderingengroepen of groepslezen. Verder doet het team aan boekenpromotie door onder meer 'het boek in de kijker' en het project 'boekenbeesten'. Bovendien zijn er initiatieven om auteurs beter te leren kennen. De groepen brengen geregeld een bezoek aan de openbare bibliotheek om adequaat bibliotheekgedrag bij de leerlingen te stimuleren. Het valt echter op dat het *strategische leesonderwijs* in meerdere groepen weinig tot zijn recht komt. Zo krijgt het leesproduct de volle aandacht, ten nadele van het leesproces. Enkele groepen van de Lindenlaanschool gebruiken een apart pakket voor begrijpend lezen, waarbij leesstrategieën wel intentioneel worden nagestreefd.
- In meerdere groepen komen *spreken* en *luisteren*, als zelfstandige activiteit, vrij beperkt voor. In de kortetermijndoelen van beide domeinen steekt over het algemeen weinig gradatie. Leraren hebben weinig aandacht voor luister- en spreekattitudes over de leerjaren heen. Er is nood aan een *strategische* aanpak. In meerdere groepen is er wel geregeld aandacht voor interactief leren en de bijgewoonde luisteractiviteit was naar inhoud en opbouw een voorbeeld van goede praktijk.
- Leraren doen inspanningen om een duidelijke *instructietaal* te gebruiken. Sommigen hebben minder aandacht voor een functionele vraagstelling of voor een verzorgde articulatie.
- Er zijn lovenswaardige initiatieven om het *ervaringsgebonden* en *creatief schrijven* te bevorderen. Illustratief is de gedichtenkalender in samenwerking met de bibliotheek en de limericks naar aanleiding van gedichtendag. In meerdere groepen is het de gewoonte om expliciet op *schrijfstrategieën* te focussen. Tijdens de klasobservatie vertoonden schrijfactiviteiten een verantwoorde en kwaliteitsvolle aanpak, met onder

meer ICT-ondersteuning (informatie- en communicatietechnologie). In de meeste groepen is het aanbod aan schrijfkansen eerder beperkt.

- De school heeft ook aandacht voor het *schrijven als motorische vaardigheid*. Ze beschikt over een uniform normschrift. Leraren beogen een goed leesbaar schrift in een vlot tempo. Over het algemeen is er echter te weinig aandacht voor aspecten van het schrijfproces, zoals de zit- en schrijfhouding, de pengreep en de bladligging.
- Tijdens de *bijgewoonde taalactiviteiten* boden interactieve werkvormen kansen tot leerlingeninitiatief, waarbij leerlingen van en met elkaar konden leren. In sommige groepen heerste een kindgerichte aanpak. Sommige geobserveerde taalactiviteiten getuigden, vooral in de toepassingsfase, van een geïndividualiseerde benadering. Zo kregen taalzwakkere leerlingen een aangepaste verwerking en maakten vluggerds uitloopopdrachten. In enkele groepen overheerste een klassikaal frontale aanpak, waarbij weinig rekening werd gehouden met de specifieke beginsituatie van de leerlingen.
- Wat het **materiële beheer** betreft, beschikt de school over voldoende *onderwijsleermiddelen* om de taalvaardigheid te verhogen. De meeste groepen hebben een voldoende uitgeruste *klasbibliotheek* en er zijn voldoende *woordenboeken*. In meerdere groepen is het een gewoonte dat leerlingen veelvuldig gebruik maken van de ondersteunende *ICT-mogelijkheden*. Er is nood aan *schoolafspraken* ten aanzien van groeiende talige referentiekaders over de leerjaren heen.
- De leraren **evalueren** op verschillende manieren. Op basis van een genormeerde toetsing voor technisch lezen kan de school aantonen dat meerdere leerlingen voor die geselecteerde doelen vooruitgang boeken. Dat is veel minder het geval voor spelling, hoewel deze 'basisvaardigheden' en 'deelvaardigheden' veel onderwijstijd krijgen toegemeten. De vorderingen in luisteren, spreken, begrijpend lezen en schrijfvaardigheid worden nog niet systematisch opgevolgd over de groepen heen. Nagaan in welke mate de leerlingen voor de verschillende domeinen de leerplandoelen bereiken, gebeurt het duidelijkst op het einde van de basisschool. De voorgelegde resultaten op de centrale proefwerken tonen aan dat de zesdeklassers van de Droomwolk voor deze geselecteerde inhouden de laatste drie jaren boven het Vlaamse gemiddelde scores. In de Lindenlaanschool zijn de resultaten voldoende, maar onder het Vlaamse gemiddelde.
- De resultaten op de methodegebonden en eigen toetsen worden geregeld schriftelijk en cijfermatig *gerapporteerd*. Daarbij zijn de beoogde doelen vermeld. Daarnaast is er ook een semestriële rapportering waarbij alle domeinen worden geëvalueerd.
- Wat de **leerbegeleiding** betreft, hebben leraren over het algemeen een *globaal beeld* van het taalniveau van de kinderen. Deze informatie halen ze vooral uit het overgangsgesprek. Op taalzwakkere leerlingen hebben ze vooral voor technisch lezen en spelling een meer genuanceerde kijk. De beeldvorming van luisteren, spreken, begrijpend lezen en schrijven is eerder beperkt in de Droomwolk. In de Lindenlaanschool is er wel recentelijk aandacht om het begrijpend lezen op te volgen.
- De school organiseert een *specifieke begeleiding* voor *taalzwakkere leerlingen*. Deze zorgverbredende interventies hebben hoofdzakelijk tot doel de spelling en het technisch lezen bij te werken. Voor kinderen met een gediagnosticeerde leerstoornis zijn er sticordi-maatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren, dispenseren) of is er een individueel leertraject. De zorgverbredende interventies zijn doelgericht, systematisch en deskundig. In de meeste groepen gaan leraren de frequentie van de fouten na en vaak zijn er foutenanalyses die het remediërend handelen aansturen.
- Om het talenbeleid te concretiseren, werden de laatste jaren meerdere teamgerichte **deskundigheidsbevorderende** initiatieven genomen. Zo werden leraren geïnformeerd over het nieuwe leerplan taalbeschouwing. Sommige leraren participeerden ook aan talige individuele bijscholingssessies. Er is nood aan meer formeel overleg om een gelijkgerichte aanpak te bevorderen.

3.4 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet

Motivering

- De lagere afdeling bereikt met de meeste leerlingen de leerplandoelen van wiskunde. De doelgerichte aanpak, de aandacht voor de verschillende domeinen, de beschikbare onderwijsleermiddelen en de gedifferentieerde leerlingenbegeleiding illustreren de kwaliteitsvolle benadering van dit leergebied.
- Om het **onderwijsleeraanbod** vorm te geven, laten leraren zich vooral leiden door de krachtlijnen van het gebruikte onderwijsleerpakket, die nauw aansluiten op de *visie* van het gevolgde leerplan. Daarbij staat het mathematiseren van de realiteit voorop. De teamleden vertrouwen erop dat het onderwijsleerpakket het leerplan dekt.
- Zoals voor Nederlands werken leraren *doelgericht*. Ze formuleren eigen doelen of nemen die uit het onderwijsleerpakket over. Sommigen gebruiken het leerplan systematisch, anderen raadplegen het wel eens. Het is nog geen gewoonte om concreet operationele lesdoelen te formuleren. Sommige leraren vermelden wel een gedetailleerd lesverloop. Behalve voor zorgondersteunende interventies is het geen traditie dat leraren gedifferentieerde doelen expliciteren.
- De leraren organiseren een voldoende *aantal lestijden* wiskunde per week, conform het advies van de onderwijskoepel. De lessenroosters vertonen voldoende afwisseling en zijn richtinggevend voor de concrete dagplanning.
- Om de leerplandoelen te bereiken, maakt de school gebruik van een *onderwijsleerpakket* uit de handel, dat een evenwichtig onderwijsleeraanbod beoogt. Tijdens de geturfde periode ging er doorgaans veel onderwijstijd naar getallen, en heel wat minder naar meten en meetkunde. Leraren vertrouwen erop dat de gradatie in de leerinhouden binnen en over de leerjaren heen is gewaarborgd.
- De *observatie van wiskundeactiviteiten* leert dat het team niet getuigt van een gelijkgerichte aanpak. Sommige leraren gaan uit van een realistische probleemstelling en laten kinderen wiskundige begrippen handelend verwerven. Anderen plaatsen de leerinhoud te weinig in een werkelijkheidsnabije context. Vaak prevaleert het technische aspect op het probleemoplossend denken. In dat opzicht deden de meeste leraren onvoldoende een beroep op de denkactiviteit van elk kind. Dit was vooral het geval bij een klassikaal instructiemoment, waarbij kinderen mochten nà-denken wat door anderen werd vóór-gedacht. Hoewel het leerplan opteert om kinderen een waaier van denk- en oplossingsmethodes te laten ontdekken, is het gebruik van strategieën en van probleemoplossende vaardigheden bescheiden. Interactieve werkvormen en partnerwerk daarentegen, waarbij kinderen van en met elkaar kunnen leren, gaven dan wel aanleiding tot actief leerlingengedrag en tot differentiatie.
- Sommige leraren hielden bij de *klassikale instructie* rekening met de specifieke beginsituatie van de leerlingen. Doorgaans werd in de toepassingsfase in sterke mate gedifferentieerd. Voor de vluggerds waren er aanvullende opdrachten en voor kinderen die uitvallen was er extra aandacht via verlengde instructie en/of specifieke opdrachten. De activiteit waarbij convergente differentiatie intentioneel werd toegepast, geldt als een voorbeeld van goede praktijk.
- Wat het **materiële beheer** betreft, beschikt de school over voldoende klassikale en individuele *onderwijsleermiddelen* om het wiskundige handelen en denken te stimuleren. Er is nog nood aan groeiende referentiekaders die het verwerven van wiskundige inzichten ondersteunen. De school heeft werk gemaakt van afspraken over referentiematen, maar nog niet over een gegradeerde voorstelling ervan over de groepen heen.
- Om na te gaan in hoeverre de leerlingen de vooropgestelde doelen bereiken, **evalueren** leraren met methodegebonden en eigen toetsen. Op de genormeerde toetsing uit het kindvolgsysteem scoren de meeste groepen van de Droomwolk vrij zwak. De school kan moeilijk aantonen dat leerlingen voor de onderzochte doelen van

wiskunde vooruitgang boeken. In de Lindenlaanschool is dat wel het geval. De voorgelegde resultaten op de centrale proefwerken voor het zesde leerjaar zijn voldoende, maar scoren onder het Vlaamse gemiddelde.

- De resultaten op de methodegebonden en eigen toetsen worden geregeld schriftelijk en cijfermatig *gerapporteerd*. Daarbij zijn de beoogde doelen vermeld. Daarnaast is er ook een semestriële rapportering waarbij alle domeinen worden geëvalueerd.
- Wat de **leerbegeleiding** betreft, hebben de leraren een *globaal beeld van de* wiskundige verworvenheden van de kinderen. Van rekenzwakkere leerlingen is er doorgaans een meer genuanceerde beeldvorming. Vooral de genormeerde toetsen geven aanleiding tot een *diepgaande analyse* van de resultaten en tot een functionele verwerking op kindniveau. Hierbij is het zorgteam sterk ondersteunend. Zo krijgen leraren een overzicht van de groepsgebonden knelpunten. De meeste leraren brengen de frequentie van de fouten bij de evaluaties in beeld en komen over het algemeen tot een foutenanalyse.
- De titularissen, die de preventieve basiszorg en de verhoogde zorg verstrekken, zetten geregeld ook *zorgverbredende interventies* op al dan niet in samenwerking met het zorgteam. De remediërende interventies focussen doorgaans op dieperliggende oorzaken. Voor een aantal leerlingen neemt de school sticordi-maatregelen (stimuleren-compenseren-remediëren-dispenser) of zet ze een individueel leertraject uit.
- De laatste jaren stond de **professionalisering** van dit leergebied niet in de focus. Sporadisch participeerden individuele leraren aan een nascholing over wiskunde. Hoewel het **beleid** de deskundigheidsbevordering stimuleert, is er toch nood aan meer formeel overleg om de kwaliteit van het wiskundeonderwijs te optimaliseren.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De school heeft op basis van het pedagogische project en andere beleidsteksten een professionaliseringsbeleid ontwikkeld. Daarbij staan coaching, hospiteren en nascholing centraal. Ze heeft een *visie* op nascholing geëxpliciteerd die gericht is op kwaliteitsvol onderwijs om kinderen optimale groeikansen te geven. De nascholing wil de basiscompetenties van leraren verbreden en verdiepen. Deze **doelgerichtheid** dient concreet vorm te krijgen in specifieke prioriteiten en nascholingsinitiatieven. Die zijn uitgeschreven in een nascholingsplan, waarvan dat van de Lindenlaanschool als een voorbeeld van goede praktijk mag gelden.
- De school heeft de cultuur om in gezamenlijk overleg *onderwijskundige prioriteiten* te bepalen en daarop teamgerichte en individuele nascholing te enten. Ze heeft echter nog niet de gewoonte om de vernieuwingsvelden doelgericht uit te werken. Bovendien is het aantal prioriteiten vaak te uitgebreid en heel verscheiden, zodat de implementatie ervan bemoeilijkt wordt. Illustratief is het GOK-beleidsplan dat, vooral in de Droomwolk, te veel acties beoogde.

- De **ondersteuning** bestaat uit diverse interne en externe mogelijkheden tot professionele ontwikkeling, waaraan zowel in teamverband als individueel wordt geparticipeerd. De frequente *personeelsvergaderingen* met onderwijskundige onderwerpen bieden kansen tot collegiale consultatie. De teamgerichte *studiedagen* verrijken over het algemeen de onderwijservaring. Het is een cultuur dat leraren hospiteren, waarbij de schriftelijke reflecties kansen bieden om de eigen onderwijspraktijk en die van de geobserveerde collega te verbeteren.
- Leraren volgen op basis van eigen interesse of op suggestie van de leiding *individuele nascholingsessies* over uiteenlopende onderwerpen. De multiplicatie van deze nascholingsinhouden is echter vrij gering. Dat resulteert in een diversiteit van onderwijskundige aanpak voor sommige inhouden. Er is nood aan formeel overleg om het leren van en met elkaar te verhogen en om een gelijkgerichte benadering te bevorderen.
- Beginnende leraren volgen een *begeleidingstraject* vanuit de scholengemeenschap. Ze krijgen voldoende kansen om zich te professionaliseren. Ook de schoolleiding doet waardevolle inspanningen om deze leraren onderwijskundig te ondersteunen. Ervaren leraren worden geregeld *opgevolgd* door middel van informele gesprekken, klascontacten, ondersteunende en evaluatieve klasbezoeken met een bijbehorend functionerings- en/of evaluatiegesprek. Leraren maken nog niet systematisch werk van persoonlijke *reflecties*. De kortetermijnplanning of het onderwijsleerpakket doen nog geen dienst als werkinstrument dat toekomstgericht bouwstenen aanreikt om hun pedagogisch-didactische deskundigheid te verhogen.
- Leraren evalueren de bijgewoonde nascholingsessies. Vooral vanuit het beleid zijn er aanzetten om de **doeltreffendheid** van de diverse professionaliseringsinitiatieven na te gaan.
- Leraren zijn vernieuwings- en veranderingsbereid en willen zich op diverse vlakken **ontwikkelen**. Het effect van bepaalde bijscholingsinitiatieven is op de klasvloer zichtbaar. Dat is het geval voor muzische vorming, voor de zorgverbredende aanpak en voor de zachte overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs.

Inbreuken tegen de regelgeving

- Nihil

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De school heeft een *visie* op zorg- en GOK-beleid geëxpliceerd, waarbij het continuüm van zorg centraal staat. In de Lindenlaanschool krijgen ook de uitgangspunten van het handelingsgerichte werken daarbij bijzondere aandacht. De visieteksten worden gedragen door het team en de leerbegeleiding verloopt in grote mate **doelgericht**.
- Wat de **ondersteuning** betreft, bouwt de school een stevige *zorgwerking* uit. Ze besteedt veel aandacht aan een warm *schoolklimaat* en het team heeft oog voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Ze wil sociale vaardigheden bijbrengen door te werken met een specifieke methodiek, door coöperatieve werkvormen in te schakelen en door het gebruik van sociogrammen. De meeste leraren getuigen van een mensontmoetende onderwijsstijl en van een pedagogische houding, die gekenmerkt is door waardering en een zeker inlevingsvermogen. Ze

geven regelmatig mondelinge waarderende feedback op het leerlingengedrag. De individuele leerlingencontacten vormen een lovenswaardig initiatief.

- De titularis is verantwoordelijk voor de *preventieve basiszorg* en de *verhoogde zorg*. Tijdens de klasobservaties waren de kleuters over het algemeen gemotiveerd en actief bezig. Sommige leraren kunnen de klas meer ontwikkelingsgericht inrichten. In het lager onderwijs verhoogden de gevarieerde werk- en organisatievormen doorgaans de betrokkenheid. Zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs wordt op een doordachte wijze gedifferentieerd. Het zorgteam werkt daarbij sterk ondersteunend. Observaties en toetsresultaten met foutenfrequenties en –analyses en het intern overleg vormen de basis voor differentiatiemaatregelen. Kinderen met gelijkaardige onderwijsbehoeften worden gegroepeerd en kwaliteitsvol begeleid.
- De school biedt leerlingen kansen om *zichzelf* en de *schoolwerking* te *evalueren*. Bij contractwerk kunnen kinderen hun eigen werk waarderen. Bij de georganiseerde leerlingenbevragingen en de leerlinggesprekken kunnen de kinderen zich uitspreken over de klas- en schoolwerking.
- De school betreft de *ouders* bij de leerbegeleiding. Ze beoogt een laagdrempelige instelling en zorgt voor een goede communicatie met de ouders. Die worden degelijk geconsulteerd en geïnformeerd. In het kleuteronderwijs worden ze onder meer op de hoogte gebracht van de klaswerking aan de hand van de ‘weekbrief’.
- De school maakt werk van de *schoolloopbaanbegeleiding* van haar leerlingen. Dat komt vooral tot uiting op scharniermomenten. De integratieactiviteiten tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar geven aanleiding tot een verlaagde drempel bij de overstap. Deze titularissen stemmen ook bepaalde materialen en werk- en organisatievormen op elkaar af. Illustatief is de degelijk uitgewerkte vorm van gedifferentieerd contractwerk in de Droomwolk, die als een voorbeeld van goede praktijk mag gelden. Betrokken leraren hospiteren bij elkaar om de afstemming te optimaliseren. De school wil deze drempelverlagende activiteiten in de toekomst nog intensifiëren en verrijken. Leraren participeren daartoe aan een netgebonden begeleidingstraject. De overgang van het lager naar het secundair onderwijs wordt goed voorbereid en begeleid. De school werkt daarvoor samen met een technische school en organiseert geregeld informatie- en kennismakingsmomenten.
- De school heeft een functionele *zorgverbredende structuur* uitgebouwd. De detectie van problemen gebeurt op basis van een goed uitgetekende procedure. De handelingsbekwaamheid binnen het zorgteam verschilt vrij sterk. De meer ervaren leden beschikken over voldoende expertise om de ontwikkelings- en leermoeilijkheden aan te pakken. Vooral de Lindenlaanschool doet inspanningen om de kleuters systematisch bij te werken. Het kindvolgsysteem is daarbij richtinggevend. In de Droomwolk nemen de titularissen zelf deze extra ondersteuning op zich. De zorgverbredende interventies missen daar een zekere systematiek.
- De lagere afdeling heeft een systematiek ontwikkeld om kinderen met ontwikkelings- en/of leermoeilijkheden op een planmatige wijze te ondersteunen. Een aantal uitgangspunten van het handelingsgerichte werken zijn in ondersteunende documenten opgenomen. Tijdens remediërmomenten wordt op dieperliggende oorzaken gefocust en wordt ingezet op basale aspecten van de problematiek. Vooral in de Droomwolk is de *‘uitbreiding van zorg’* gekenmerkt door een kwaliteitsvolle aanpak: plannen, handelen, evalueren en bijsturen. Voor kinderen met *gediagnosticeerde leer- en ontwikkelingsstoornissen* zijn er sticordi-maatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren, dispensereren) en worden er – indien nodig – individuele leertrajecten uitgetekend. Kinderen met *ontwikkelingsvoorsprong* en ‘snellerenden’ krijgen een aangepaste begeleiding. De Lindenlaanschool beschikt daartoe over een ‘zorgpluswerking’.
- De school ervaart de ondersteuning van het *centrum voor leerlingenbegeleiding* (CLB) als een meerwaarde voor de zorgwerking. De samenwerking met andere schoolondersteunende instanties verloopt vlot.

- De zorgteams evalueren geregeld de effecten van hun zorgbeleid en van de zorgverbredende interventies en gaan op die manier hun **doeltreffendheid** na. Deze evaluaties hebben vooral plaats op het interne en het multidisciplinaire overleg. Leraren hebben doorgaans nog niet de cultuur om systematisch de leeractiviteiten met de leerlingen te evalueren.
- De zorgteams participeren frequent aan specifieke *nascholingstrajecten* en aan *overleg* binnen de scholengemeenschap. De leraren zijn bereid om zich op het vlak van leerbegeleiding verder te **ontwikkelen**. Vooral in de Lindenlaanschool stimuleert de leiding de *deskundigheidsbevordering* van het zorgteam vanuit haar eigen expertise. Zo stond daar dit schooljaar het handelingsgerichte werken in de focus. De school bezit recente *praktijkgerichte bronnen* om te remediëren en achtergrondinformatie in verband met ontwikkelings- en leerproblemen. Vooral de Lindenlaanschool beschikt over een ruim aanbod.

Inbreuken tegen de regelgeving

- Nihil

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Het **beleid** wordt in elke vestigingsplaats waargenomen door een schoolleider, een zorgteam en werkgroepen. De leiding is vooral verantwoordelijk voor de organisatie en voor het onderwijskundige beleid. Het zorgteam behartigt de zorgwerking en de werkgroepen zetten zich vooral in voor praktisch-organisatorische aspecten van het schoolleven.
- De leiding voert een *humanitair management*, dat gericht is op het welbevinden van alle actoren, op de bevordering van goede interpersoonlijke relaties en op een collegiaal team. Ze gaat zorgzaam om met de kinderen, het personeel en de ouders. Dat resulteert in een warm schoolklimaat.
- Er wordt een effectief *personeelsbeleid* gevoerd. De leiding stelt zich als onderwijskundige leider en als coach op en wordt als dusdanig door de andere teamleden aanvaard. De leraren, het administratief en onderhoudspersoneel helpen mee de schoolwerking dragen.
- De school besteedt aandacht aan **visieontwikkeling**. Toch leeft niet altijd een gelijkgerichte zienswijze op bepaalde aspecten van het school- en klasleven. Leraren werken vooral vanuit eigen opvattingen of vanuit het standpunt van gebruikte onderwijsleerpakketten.
- De leiding voert een *democratisch beleid* met een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel bij de andere teamleden tot gevolg. Zij biedt ruimte tot inspraak en tot een participatieve **besluitvorming**.
- De school voert ook een **kwaliteitsbeleid**. Resultaten geven aanleiding tot een systematische analyse op kind- en klasniveau. Deze gegevens resulteren in bijsturing- of borgingsacties. Dat is onder meer het geval voor de uitgevoerde tevredenheidsonderzoeken.
- De school geeft blijk van een zeker *reflecterend vermogen*. Ze voerde een tijd terug een zelfevaluatie over het hele schoolleven uit. Ook het GOK-beleid wordt geregeld geëvalueerd en bijgesteld. Leraren hebben echter nog niet de gewoonte om hun didactische handelen systematisch aan een expliciete zelfevaluatie te onderwerpen om hun praktijk bij te sturen.
- Om het **GOK-beleid** (gelijke onderwijskansen) uit te bouwen, volgden de vestigingsplaatsen de decretaal vastgelegde procedure. Voor de lopende cyclus koos de Droomwolk voor 'preventie en remediëring' en voor 'doorstroming en oriëntering', terwijl de Lindenlaanschool opteerde voor 'preventie en remediëring' en voor 'omgaan met diversiteit'. De beginsituatieanalyse kwam tot stand op basis van de perceptie van het team en in de Droomwolk ook op grond van leerlingenresultaten en -kenmerken.

Beide vestigingsplaatsen hebben voor de gekozen thema's geen schoolspecifieke doelen geformuleerd op school-, leraar- en leerlingenniveau. Ze hebben wel een reeks acties op de drie niveaus gepland. Vooral in de Droomwolk zijn het aantal acties te uitgebreid en ze sporen niet steeds met de beoogde thema's. De vestigingsplaatsen hebben de geplande acties opgezet of gerealiseerd. Op basis van de zelfevaluatie van de acties, hebben ze besluiten genomen en bijsturingen gedaan. De effecten op school-, leraar- en leerlingenniveau zijn bevredigend.

- Wat het **talenbeleid** betreft, hebben de vestigingsplaatsen een visie op taalonderwijs ontwikkeld en concreet vorm gegeven in een beleidsplan. Dat van de Lindenlaanschool is een voorbeeld van goede praktijk. De vestigingsplaatsen hebben hun visie geconcretiseerd in operationele doelen. Deze doelstellingen zijn vertaald in een reeks acties, die al dan niet planmatig worden uitgewerkt. Beide entiteiten ontplooiën initiatieven om de talige behoeften van de leerlingen in kaart te brengen en zorgen voor specifieke remediëring voor leerlingen met taalachterstand. Voor het gebruik van het 'Nederlands als instructietaal' en 'Nederlands voor de communicatie' zijn er expliciete afspraken. Om het werken aan 'Nederlands als leergebied' te optimaliseren, nemen de vestigingsplaatsen heel wat relevante initiatieven. Ze doen ook aan taalinitiatie Frans en evalueren geregeld en op verschillende manieren hun talenonderwijs.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

Kleuteronderwijs

- De planmatige en doelgerichte aanpak van de thema's, die meestal aansluiten bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen.
- Het bewust omgaan met de leerplandoelen binnen en over de thema's heen.
- De gevarieerde en eigentijdse taalactiviteiten die de diverse domeinen van Nederlands nastreven en recentelijk expliciete taalverwerving beogen.
- De geïntegreerde benadering die in voldoende mate de diverse domeinen van wiskundige initiatie bestrijkt.
- De kansen om wiskundige begrippen te verwerven door exploreren en experimenteren.

Lager onderwijs

- De doelgerichte aanpak in Nederlands en wiskunde.
- De bijzondere aandacht voor de leesopvoeding en voor boekenpromotie.
- Het handelend laten verwerven van wiskundige begrippen en inzichten.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De mensontmoetende onderwijsstijl van de meeste leraren en de aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De cultuur om de ontwikkeling van de kleuters en de voortgang van de lagereschoolkinderen op te volgen.
- De inspanningen om een zorgbrede aanpak te realiseren, de functioneel uitgebouwde zorgverbredende structuur op schoolniveau en de sticordi-maatregelen voor de gediagnosticeerde leerstoornissen.
- De sporen van het handelingsgerichte werken bij de zorgverbredende interventies in de lagere afdeling en in de kleuterafdeling van de Lindenlaanschool.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De schoolorganisatie die een warm schoolklimaat nastreeft en het humanitaire management, dat resulteert in een veilige en geborgen leef- en leeromgeving voor de kinderen, het personeel en de ouders.
- De democratische leiderschapsstijl met aandacht voor een participatieve besluitvorming.
- Het effectieve personeelsbeleid waarbij het onderwijskundige handelen van leraren wordt opgevolgd.
- Het onderwijskundige leiderschap en de inspanningen om de pedagogisch-didactische praktijk van de leraren te verhogen.
- De voorbeeldige uitwerking van het talenbeleidsplan in de Lindenlaanschool.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

Kleuteronderwijs

- In de Lindenlaanschool concrete operationele activiteitsdoelen formuleren. In de Droomwolk activiteitsdoelen expliciteren die sporen met de beoogde leerplandoelen en de dagelijkse routineactiviteiten doelgericht plannen.
- In de Droomwolk thema's uitwerken, die aanleiding geven tot een belevende waarneming waarbij de kinderen bloedwarme ervaringen kunnen opdoen.
- De streefwoordenschat per thema meer intentioneel beogen in de diverse taalactiviteiten en in de Lindenlaanschool deze woordenschat meer graderen over de groepen heen.
- De talige feedback intensifiëren, waarbij het taalgedrag van de kinderen positief wordt benaderd, verhelderd, hertaald en/of bevestigd.
- Het onderwijsleeraanbod van Nederlands en wiskundige initiatie meer afstemmen op het ontwikkelingsniveau van de kinderen.
- De wiskundige begrippen over de groepen heen beter graderen, de speelwerkhoecken meer verrijken vanuit een wiskundig oogpunt, en in de Lindenlaanschool meer kansen creëren om te werken in het verticale vlak.
- Het taalgebruik van leraren optimaliseren door de gesloten vraagstelling, het overmatige gebruik van verkleinwoorden en de pedagogische echo te vermijden.

Lager onderwijs

- Operationele lesdoelen formuleren en meer gradatie in de doelen voor luisteren en spreken beogen.
- Specifieke luister- en spreekactiviteiten frequenter organiseren, de kansen tot zakelijk en creatief schrijven verhogen en meer aandacht besteden aan het proces bij handschriftontwikkeling.
- Het strategische luister-, spreek-, lees- en schrijfonderwijs bevorderen.
- De domeinen van wiskunde meer evenwichtig aanbieden.
- Bij wiskundige activiteiten meer uitgaan van een realistische context en meer een beroep doen op strategieën en probleemoplossende vaardigheden.
- Schoolafspraken maken ten aanzien van groeiende referentiekaders voor Nederlands en wiskunde.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- In het kleuteronderwijs de elementen van het observatie-instrument eenduidig formuleren zodat een gelijkgerichte screening is verzekerd, en het observatiesysteem optimaliseren.

- In de kleuterafdeling van de Droomwolk de klasgebonden zorgverbredende werking meer systematiseren en oriënteren op de uitgangspunten van het handelingsgerichte werken.
- Systematisch op het onderwijskundige handelen reflecteren om de onderwijskwaliteit te verhogen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Een gelijkgerichte visie op verschillende aspecten van het school- en klasleven implementeren.
- Het professionaliseringsbeleid optimaliseren door een beperkt aantal prioriteiten te bepalen en doelgericht uit te werken, en door de multiplicatie van de individuele nascholing te verhogen.
- Meer formeel overleg creëren om de gelijkgerichte aanpak te verhogen en het leren van en met elkaar te stimuleren.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Nihil

Wat betreft de regelgeving:

- Nihil

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs en lager onderwijs.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever:

Patrick Durieux

Datum van verzending aan de directeur en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde: